ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 21ης Δεκεμβρίου 2011 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-411/10 και C-493/10,

με αντικείμενο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλαν το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Ηνωμένο Βασίλειο) και το High Court (Ιρλανδία), με αποφάσεις της 12ης Ιουλίου και της 11ης Οκτωβρίου 2010, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 18 Αυγούστου και στις 15 Οκτωβρίου 2010, αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

N. S. (C-411/10)

κατά

Secretary of State for the Home Department

και

M. E. (C-493/10),

A. S. M.,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

M. T.,

K. P.,

E. H.

κατά

Refugee Applications Commissioner,

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

παρισταμένων των:

Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (C-411/10),

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK) (C-411/10),

Equality and Human Rights Commission (EHRC) (C-411/10),

Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (C-493/10),

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (IRL) (C-493/10),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský και U. Lõhmus, προέδρους τμήματος, A. Rosas (εισηγητή), M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Arabadjiev, C. Toader και J.-J. Kasel, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Ιουνίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο N. S., εκπροσωπούμενος από τη D. Rose, QC, τον M. Henderson και την A. Pickup, barristers, καθώς και από τη S. York, Legal Officer,

— οι M. E. κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τους C. Power, BL, F. McDonagh, SC, και G. Searson, solicitor,

— η Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (C-411/10), εκπροσωπούμενη από τους S. Cox και S. Taghavi, barristers, και από τον J. Tomkin, BL,

— η Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (C-493/10), εκπροσωπούμενη από τους B. Shipsey, SC, J. Tomkin, BL, και C. Ó Briain, solicitor,

— η Equality and Human Rights Commission (EHRC), εκπροσωπούμενη από τον G. Robertson, QC, και από τους J. Cooper και C. Collier, solicitors,

— ο United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK), εκπροσωπούμενος από τους R. Husain, QC, και R. Davies, solicitor, και από τις S. Knights και M. Δημητρίου, barristers,

— η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον D. O'Hagan, επικουρούμενο από τη S. Moorhead, SC, και τον D. Conlan Smyth, BL,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την C. Murrell, επικουρούμενη από τον D. Beard, barrister,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pochet και τον T. Materne,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και N. Graf Vitzthum,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Α. Σαμώνη-Ράντου, Μ. Μιχελογιαννάκη, Τ. Παπαδοπούλου, Φ. Δεδούση και Μ. Γερμάνη,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues, και από τις E. Belliard και B. Beaupère-Manokha,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τη M. Russo, avvocato dello Stato,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. M. Wissels και M. Noort,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Arciszewski, B. Majczyna και M. Szpunar,

— η Σλοβενική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις N. Aleš Verdir και V. Klemenc,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Heliskoski,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη M. Κοντού-Durande, και από τους M. Wilderspin και H. Kraemer,

— η Ελβετική Συνομοσπονδία, εκπροσωπούμενη από τον O. Kjelsen,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι δύο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία, πρώτον, του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ L 50, σ. 1), δεύτερον, των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων που διαλαμβάνονται στα άρθρα 1, 4, 18, 19, παράγραφος 2, και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτη), και, τρίτον, του Πρωτοκόλλου (αριθ. 30) περί της εφαρμογής του Χάρτη στην Πολωνία και στο Ηνωμένο Βασίλειο [(ΕΕ 2010, C 83, σ. 313), στο εξής: Πρωτόκολλο (αριθ. 30)].

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ενδίκων διαφορών μεταξύ αιτούντων άσυλο, των οποίων είχε διαταχθεί η επιστροφή στην Ελλάδα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 343/2003, και των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, αντιστοίχως.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

3 Η Σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies,* τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954) (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης)], τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954. Τη σύμβαση αυτή συμπληρώνει το Πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων της 31ης Ιανουαρίου 1967 (στο εξής: Πρωτόκολλο του 1967), το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967.

4 Άπαντα τα κράτη μέλη της Ένωσης είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Γενεύης και στο Πρωτόκολλο του 1967, όπως και η Δημοκρατία της Ισλανδίας, το Βασίλειο της Νορβηγίας, η Ελβετική Συνομοσπονδία και το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν. Η Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος ούτε στη Σύμβαση της Γενεύης ούτε στο Πρωτόκολλο του 1967, πλην όμως κατά το άρθρο 78 ΣΛΕΕ και το άρθρο 18 του Χάρτη το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, κατά τρόπο που συνάδει προς τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο αυτό.

5 Το άρθρο 33 της Συμβάσεως της Γενεύης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απαγόρευση απελάσεως και επαναπροωθήσεως», προβλέπει, στην παράγραφό του 1, ότι:

«Κανένα συμβαλλόμενο κράτος δεν θα απελαύνει ή θα επαναπροωθεί, καθ' οιονδήποτε τρόπο, πρόσφυγες, στα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή η ελευθερία τους απειλούνται για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.»

Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου

6 Προς επίτευξη του σκοπού, ο οποίος καθορίσθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου της 8ης και 9ης Δεκεμβρίου 1989, της εναρμονίσεως της πολιτικής τους περί ασύλου, τα κράτη μέλη υπέγραψαν στο Δουβλίνο, στις 15 Ιουνίου 1990, τη Σύμβαση περί καθορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως χορηγήσεως ασύλου, η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 1997, C 254, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Δουβλίνου). Η σύμβαση αυτή τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 1997 όσον αφορά τα δώδεκα αρχικώς υπογράψαντα κράτη μέλη, την 1η Οκτωβρίου 1997 όσον αφορά τη Δημοκρατία της Αυστρίας και το Βασίλειο της Σουηδίας και την 1η Ιανουαρίου 1998 όσον αφορά τη Δημοκρατία της Φινλανδίας.

7 Βάσει των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κατά τη σύνοδο του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999, προβλεπόταν, μεταξύ άλλων, η θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για το άσυλο, βασιζόμενου στην πλήρη και συνολική εφαρμογή της Συμβάσεως της Γενεύης και διασφαλίζοντος κατ' αυτόν τον τρόπο ότι κανείς δεν θα αποστέλλεται πίσω σε μέρος όπου θα κινδυνεύει να υποστεί εκ νέου διώξεις, δηλαδή διασφαλίζοντας την τήρηση της αρχής της μη επαναπροωθήσεως.

8 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, της 2ας Οκτωβρίου 1997, εισήγαγε στη Συνθήκη ΕΚ το άρθρο 63, βάσει του οποίου παρασχέθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αρμοδιότητα για τη θέσπιση των μέτρων που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδο του Τάμπερε. Με τη Συνθήκη αυτή επισυνάφθηκε στη Συνθήκη ΕΚ και το Πρωτόκολλο (αριθ. 24) για το δικαίωμα ασύλου των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2010, C 83, σ. 305), κατά το οποίο τα κράτη αυτά θεωρούνται ότι συνιστούν έναντι αλλήλων ασφαλείς χώρες καταγωγής, για όλα τα νομικά και πρακτικά ζητήματα σχετικά με το δικαίωμα ασύλου.

9 Η θέσπιση του άρθρου 63 ΕΚ κατέστησε, μεταξύ άλλων, δυνατή την, μεταξύ των κρατών μελών εκτός του Βασιλείου της Δανίας, αντικατάσταση της Συμβάσεως του Δουβλίνου από τον κανονισμό 343/2003, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 17 Μαρτίου 2003. Ο κανονισμός αυτός αποτέλεσε τη νομική βάση για την έκδοση των οδηγιών που έχουν εφαρμογή στις επίμαχες υποθέσεις των κυρίων δικών, ενόψει της θεσπίσεως του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου που προέβλεπαν τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε.

10 Κατόπιν της θέσεως σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, οι εφαρμοστέες διατάξεις σε ζητήματα ασύλου είναι το άρθρο 78 ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει τη θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, και το άρθρο 80 ΣΛΕΕ, με το οποίο υπενθυμίζεται η αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών.

11 Η εφαρμοστέα στις υποθέσεις των κυρίων δικών νομοθεσία της Ένωσης περιλαμβάνει:

— τον κανονισμό 343/2003·

— την οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (ΕΕ L 31, σ. 18)·

— την οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ L 304, σ. 12)·

— την οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ L 326, σ. 13 και διορθωτικό ΕΕ 2006, L 236, σ. 36).

12 Επίσης, πρέπει να μνημονευθεί η οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των

συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212, σ. 12). Όπως προκύπτει από την εικοστή αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής, μεταξύ των σκοπών της καταλέγεται και η θέσπιση μηχανισμού αλληλεγγύης για να συμβάλει στην επίτευξη δίκαιης κατανομής των βαρών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή σε περίπτωση μαζικής συρροής εκτοπισθέντων και την αντιμετώπιση των συνεπειών αυτής της υποδοχής.

13 Η καταχώριση των δεδομένων σχετικά με τα δακτυλικά αποτυπώματα των αλλοδαπών οι οποίοι διέρχονται παρανόμως από τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθιστά δυνατό τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως χορηγήσεως ασύλου. Η καταχώριση αυτή προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΚ) 2725/2000 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την καθιέρωση του συστήματος «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή της Συμβάσεως του Δουβλίνου (ΕΕ L 316, σ. 1).

14 Στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 343/2003 και των οδηγιών 2003/9, 2004/83 και 2005/85 γίνεται μνεία του γεγονότος ότι η κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου, η οποία περιλαμβάνει κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, αποτελεί συστατικό στοιχείο του σκοπού της Ένωσης που συνίσταται στη σταδιακή εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ανοικτού σε εκείνους οι οποίοι, αναγκασμένοι από τις περιστάσεις, αναζητούν νομίμως προστασία στην Κοινότητα. Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη τους παραπέμπει, εξάλλου, στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε.

15 Σε όλα τα νομοθετήματα αυτά επισημαίνεται ο σεβασμός προς τα θεμελιώδη δικαιώματα και η τήρηση των αρχών που αναγνωρίζονται, ιδίως, βάσει του Χάρτη. Ειδικότερα, με τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 343/2003 διευκρινίζεται ότι ο κανονισμός αυτός σκοπεί να διασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό του δικαιώματος ασύλου το οποίο εγγυάται το άρθρο 18 του Χάρτη, με την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/9 επισημαίνεται ότι η οδηγία αυτή σκοπεί στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στο να καταστήσει ευχερέστερη την εφαρμογή των άρθρων 1 και 18 του Χάρτη, ενώ με τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/83 διευκρινίζεται ότι, ειδικότερα, η εν λόγω οδηγία σκοπεί να διασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και του δικαιώματος ασύλου των αιτούντων άσυλο και των μελών της οικογενείας τους τα οποία τους συνοδεύουν.

16 Ο κανονισμός 343/2003, σύμφωνα με το άρθρο του 1, καθορίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.

17 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση ασύλου που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας σε οποιοδήποτε από αυτά, είτε στα σύνορα είτε εντός του εδάφους του. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που [διαλαμβάνονται] στο κεφάλαιο ΙΙΙ.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, κάθε κράτος μέλος δύναται να εξετάζει αίτηση ασύλου που έχει κατατεθεί από υπήκοο τρίτης χώρας, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. Στην περίπτωση αυτή, το εν λόγω κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτή την ευθύνη. Ενδεχομένως, ενημερώνει το κράτος μέλος που ήταν προηγουμένως υπεύθυνο, το κράτος μέλος που διεξάγει διαδικασία προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους ή το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του αιτούντος.»

18 Προκειμένου να καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός του «υπεύθυνου κράτους μέλους» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 343/2003, στο κεφάλαιο ΙΙΙ του εν λόγω κανονισμού παρατίθεται κατάλογος αντικειμενικών και ιεραρχικώς εφαρμοζόμενων κριτηρίων τα οποία αφορούν τους ασυνόδευτους ανηλίκους, την οικογενειακή ενότητα, τη χορήγηση άδειας διαμονής ή θεωρήσεως, την παράνομη είσοδο ή παραμονή σε κράτος μέλος, τη νόμιμη είσοδο σε κράτος μέλος και την υποβολή αιτήσεως για τη χορήγηση ασύλου στον χώρο διεθνούς διελεύσεως αερολιμένα.

19 Το άρθρο 13 του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι, σε περίπτωση κατά την οποία δεν είναι δυνατόν, βάσει των ιεραρχικώς εφαρμοζόμενων κριτηρίων, να προσδιορισθεί το κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως για τη χορήγηση ασύλου, υπεύθυνο για την εξέτασή της καθίσταται, ελλείψει άλλου, το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου.

20 Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού 343/2003, εάν το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου θεωρεί ότι υπεύθυνο για την εξέτασή της είναι άλλο κράτος μέλος, μπορεί να απευθύνει σε αυτό αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος, το συντομότερο δυνατό.

21 Το άρθρο 18, παράγραφος 7, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι σε περίπτωση κατά την οποία το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται αίτημα περί αναδοχής δεν δώσει απάντηση εντός της προθεσμίας των δύο μηνών, ή του ενός μηνός σε περίπτωση εφόσον έγινε επίκληση λόγων επείγοντος, θεωρείται ότι υφίσταται αποδοχή του αιτήματος που συνεπάγεται, για αυτό το κράτος μέλος, την υποχρέωση αναδοχής του προσώπου, περιλαμβανομένης και της κατάλληλης διευθετήσεως της αφίξεώς του.

22 Το άρθρο 19 του κανονισμού 343/2003 ορίζει τα εξής:

«1. Όταν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δέχεται την αναδοχή του αιτούντος, το κράτος μέλος στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση ασύλου κοινοποιεί στον αιτούντα την απόφασή του να μην εξετάσει την αίτηση και την υποχρέωση μεταφοράς του αιτούντος προς το υπεύθυνο κράτος μέλος.

2. Η απόφαση της παραγράφου 1 πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Συνοδεύεται από στοιχεία σχετικά με την προθεσμία εκτέλεσης της μεταφοράς και περιλαμβάνει, εφόσον είναι απαραίτητο, τις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο στον οποίο θα πρέπει να παρουσιασθεί ο αιτών άσυλο και την ημερομηνία κατά την οποία θα πρέπει να το πράξει, εφόσον μεταβαίνει στο υπεύθυνο κράτος μέλος με δικά του μέσα. Κατά της αποφάσεως αυτής μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο ή αναθεώρηση. Το ένδικο μέσο κατά της απόφασης αυτής ή η αναθεώρησή της δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα όσον αφορά την εκτέλεση της μεταφοράς, εκτός αν τα δικαστήρια ή τα αρμόδια όργανα το αποφασίσουν κατά περίπτωση, εφόσον αυτό επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

[…]

4. Εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, η ευθύνη εμπίπτει στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, εάν η μεταφορά δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω κράτησης του αιτούντος άσυλο ή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο αν ο αιτών φυγοδικεί.

[…]»

23 Το Ηνωμένο Βασίλειο δεσμεύεται από όλους τους κανονισμούς και από τις τέσσερις οδηγίες που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 11 έως 13 της παρούσας αποφάσεως. Η Ιρλανδία, αντιθέτως, δεσμεύεται από τους κανονισμούς και από τις οδηγίες 2004/83, 2005/85 και 2001/55, όχι όμως και από την οδηγία 2003/9.

24 Το Βασίλειο της Δανίας δεσμεύεται από τη συμφωνία την οποία σύναψε με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα περί της επεκτάσεως στη Δανία των διατάξεων του κανονισμού 343/2003 και του κανονισμού 2725/2000, η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση 2006/188/ΕΚ του Συμβουλίου, της 21ης Φεβρουαρίου 2006 (ΕΕ L 66, σ. 37). Δεν δεσμεύεται από τις οδηγίες που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 11 της παρούσας αποφάσεως.

25 Η Κοινότητα σύναψε επίσης συμφωνία με τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος, στην Ισλανδία ή στη Νορβηγία, συμφωνία η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση 2001/258/ΕΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001 (ΕΕ L 93, σ. 38).

26 Η Κοινότητα σύναψε ομοίως συμφωνία με την Ελβετική Συνομοσπονδία σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος ή

στην Ελβετία, η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση 2008/147/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2008 (ΕΕ L 53, σ. 3), ενώ σύναψε με την Ελβετική Συνομοσπονδία και το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν και πρωτόκολλο στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος ή στην Ελβετία, το οποίο εγκρίθηκε με την απόφαση 2009/487/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008 (ΕΕ 2009, L 161, σ. 6).

27 Η οδηγία 2003/9 θέτει τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν ιδίως τις υποχρεώσεις σχετικά με την ενημέρωση που πρέπει να παρέχεται στους αιτούντες άσυλο και με τα επίσημα έγγραφα που πρέπει να τους χορηγούνται, τις αποφάσεις που μπορούν να λάβουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τη διαμονή και την κυκλοφορία των αιτούντων άσυλο στην επικράτειά τους, τις οικογένειες, τις ιατρικές εξετάσεις, τη φοίτηση σε σχολείο και την εκπαίδευση των ανηλίκων, την απασχόληση των αιτούντων άσυλο, καθώς και την προσβασή τους στην επαγγελματική κατάρτιση, τους γενικούς κανόνες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των αιτούντων, τις λεπτομέρειες όσον αφορά τις υλικές συνθήκες υποδοχής και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που πρέπει να παρέχεται στους αιτούντες άσυλο.

28 Η οδηγία αυτή προβλέπει επίσης την υποχρέωση ελέγχου του επιπέδου των συνθηκών υποδοχής, καθώς και τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής όσον αφορά τα ζητήματα και τις αποφάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ιδίας αυτής οδηγίας. Επιπλέον, περιλαμβάνει κανόνες περί της συστάσεως των αρχών και περί των αναγκαίων πόρων για την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται με σκοπό τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη.

29 Με την οδηγία 2004/83 προβλέπονται οι ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι υπήκοοι τρίτων χωρών ή οι απάτριδες προκειμένου να τους αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα ή του προσώπου που χρήζει διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, καθώς και οι κανόνες σχετικά με το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας. Το κεφάλαιό της ΙΙ περιλαμβάνει πλείονες διατάξεις σχετικά με τον τρόπο αξιολογήσεως των αιτήσεων. Με το κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας αυτής διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα. Το κεφάλαιο IV της εν λόγω οδηγίας αφορά την ιδιότητα του πρόσφυγα. Τα κεφάλαιά της V και VI είναι σχετικά με τις

προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την παροχή της επικουρικής προστασίας και το νομικό καθεστώς που αυτή συνεπάγεται. Το κεφάλαιο VII της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει διάφορους κανόνες με τους οποίους διευκρινίζεται το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας. Κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, οι διατάξεις του κεφαλαίου αυτού δεν θίγουν τα δικαιώματα που παρέχονται βάσει της Συμβάσεως της Γενεύης.

30 Με την οδηγία 2005/85 διευκρινίζονται τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο και οι διαδικασίες εξετάσεως των αιτήσεων.

31 Το άρθρο 36 της οδηγίας 2005/85, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έννοια των ασφαλών ευρωπαϊκών τρίτων χωρών», ορίζει, στην παράγραφό του 1, τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η εξέταση της αίτησης ασύλου και της ασφάλειας του αιτούντος υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο ΙΙ, δεν διεξάγεται ή δεν διεξάγεται πλήρως όταν η αρμόδια αρχή διαπιστώνει βάσει των γεγονότων ότι ο αιτών άσυλο επιδιώκει να εισέλθει ή έχει μόλις εισέλθει παράνομα στο έδαφος της χώρας της από ασφαλή τρίτη χώρα σύμφωνα με την παράγραφο 2.»

32 Οι προϋποθέσεις τις οποίες προβλέπει η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου αφορούν ιδίως:

— την κύρωση της Συμβάσεως της Γενεύης και την τήρηση των διατάξεών της·

— την ύπαρξη προβλεπόμενης εκ του νόμου διαδικασίας ασύλου·

— την κύρωση της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), και την τήρηση των διατάξεών της, ιδίως δε των σχετικών με την αποτελεσματική ένδικη προστασία.

33 Στο άρθρο 39 της οδηγίας 2005/85 παρατίθενται οι προσφυγές των οποίων πρέπει να είναι δυνατή η άσκηση ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών. Η παράγραφός του 1, στοιχείο α΄, περίπτωση iii, αφορά τις αποφάσεις περί μη εξετάσεως αιτήσεως κατ' εφαρμογήν του άρθρου 36 της οδηγίας αυτής.

Οι διαφορές των κυρίων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-411/10

34 Ο N. S., εκκαλών της κύριας δίκης, είναι Αφγανός υπήκοος ο οποίος μετέβη στο Ηνωμένο Βασίλειο διερχόμενος, μεταξύ άλλων, από την Ελλάδα. Στην Ελλάδα συνελήφθη στις 24 Σεπτεμβρίου 2008, δεν υπέβαλε όμως αίτηση ασύλου.

35 Κατά τον εκκαλούντα στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι ελληνικές αρχές τον έθεσαν υπό κράτηση για τέσσερις ημέρες, ενώ κατά την απελευθέρωσή του διατάχθηκε να εγκαταλείψει την ελληνική επικράτεια εντός 30 ημερών. Όπως διατείνεται, ενώ επιχειρούσε να εγκαταλείψει την Ελλάδα, συνελήφθη από την αστυνομία και επαναπροωθήθηκε στην Τουρκία όπου κρατήθηκε επί δύο μήνες υπό δυσμενείς συνθήκες. Διέφυγε από τον τόπο κρατήσεώς του στην Τουρκία και μετέβη στο Ηνωμένο Βασίλειο στις 12 Ιανουαρίου 2009, όπου και υπέβαλε αυθημερόν αίτηση ασύλου.

36 Την 1η Απριλίου 2009, ο Secretary of State for the Home Department (στο εξής: Secretary of State) απηύθυνε στην Ελληνική Δημοκρατία αίτημα αναδοχής του εκκαλούντος της κύριας δίκης, βάσει του άρθρου 17 του κανονισμού 343/2003, προκειμένου να εξετασθεί η αίτησή του ασύλου. Δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν απήντησε στο αίτημα αυτό εντός της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 18, παράγραφος 7, του εν λόγω κανονισμού, θεωρήθηκε, βάσει της διατάξεως αυτής, ότι από τις 18 Ιουνίου 2009 ανέλαβε την ευθύνη να εξετάσει την αίτηση του εκκαλούντος.

37 Στις 30 Ιουλίου 2009, ο Secretary of State ενημέρωσε τον εν λόγω εκκαλούντα της κύριας δίκης ότι δόθηκαν εντολές με σκοπό τη μεταφορά του στην Ελλάδα στις 6 Αυγούστου 2009.

38 Στις 31 Ιουλίου 2009, κοινοποιήθηκε στον εκκαλούντα της κύριας δίκης απόφαση βεβαιώνουσα ότι, σύμφωνα με το παράρτημα 3, μέρος 2, σημείο 5, παράγραφος 4, του νόμου του 2004 περί ασύλου και μεταναστεύσεως (μεταχείριση των αιτούντων άσυλο και λοιπά ζητήματα) [Asylum and Immigration (Treatment of Claimants, etc) Act 2004, στο εξής: νόμος του 2004 περί ασύλου], ο ισχυρισμός του περί του ότι η μεταφορά του στην Ελλάδα συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων που του παρέχει η ΕΣΔΑ ήταν προδήλως αβάσιμος, δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία περιλαμβάνεται στον «κατάλογο των ασφαλών χωρών» του μέρους 2 του παραρτήματος 3 του νόμου του 2004 περί ασύλου.

39 Αυτή η διαπιστωτική απόφαση είχε ως συνέπεια, σύμφωνα με το σημείο 5, παράγραφος 4, του μέρους 2 του παραρτήματος του νόμου του 2004 περί ασύλου, ότι ο εκκαλών της κύριας δίκης δεν είχε δικαίωμα να ασκήσει στο Ηνωμένο Βασίλειο προσφυγή επί ζητημάτων μεταναστεύσεως («immigration appeal»), η οποία έχει αναστολτικό αποτέλεσμα, κατά της αποφάσεως που διέτασσε τη μεταφορά του στην Ελλάδα, δικαίωμα το οποίο θα διατηρούσε ελλείψει τέτοιας διαπιστωτικής αποφάσεως.

40 Στις 31 Ιουλίου 2009, ο εκκαλών της κύριας δίκης ζήτησε να αναλάβει ο Secretary of State, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, την ευθύνη να εξετάσει την αίτησή του ασύλου, για τον λόγο ότι σε περίπτωση απελάσεώς του στην

Ελλάδα υφίσταται κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων τα οποία του παρέχονται βάσει του δικαίου της Ένωσης, της ΕΣΔΑ και της Συμβάσεως της Γενεύης. Με την από 4 Αυγούστου 2009 επιστολή, ο Secretary of State επιβεβαίωσε την απόφασή του περί μεταφοράς του εκκαλούντος της κύριας δίκης στην Ελλάδα και την απόφασή του με την οποία διαπιστώθηκε ότι ο βασιζόμενος στην ΕΣΔΑ ισχυρισμός του εκκαλούντος της κύριας δίκης ήταν προδήλως αβάσιμος.

41 Στις 6 Αυγούστου 2009, ο εκκαλών της κύριας δίκης υπέβαλε αίτημα να του επιτραπεί να ασκήσει ένδικη προσφυγή («judicial review») κατά των αποφάσεων του Secretary of State. Κατόπιν τούτου, ο Secretary of State ακύρωσε τις εντολές περί μεταφοράς του εκκαλούντος. Στις 14 Οκτωβρίου 2009, ο εκκαλών έλαβε την άδεια να ασκήσει προσφυγή.

42 Η προσφυγή εκδικάσθηκε από το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), από τις 24 έως τις 26 Φεβρουαρίου 2010. Με απόφαση της 31ης Μαρτίου 2010, ο δικαστής Cranston απέρριψε την προσφυγή αυτή, πλην όμως επέτρεψε στον εκκαλούντα της κύριας δίκης να εφεσιβάλει την εν λόγω απόφαση ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division).

43 Ο εκκαλών της κύριας δίκης άσκησε έφεση ενώπιον του δικαστηρίου αυτού στις 21 Απριλίου 2010.

44 Από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου, με την οποία το εν λόγω δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση του High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), προκύπτει ότι:

— οι διαδικασίες για τη χορήγηση ασύλου στην Ελλάδα εμφανίζουν σοβαρές πλημμέλειες: οι αιτούντες αντιμετωπίζουν πολλές δυσχέρειες όσον αφορά την τήρηση των απαραίτητων διατυπώσεων, δεν τυγχάνουν επαρκούς ενημερώσεως και αρωγής, οι δε αιτήσεις τους δεν εξετάζονται προσεκτικά·

— το ποσοστό των περιπτώσεων χορηγήσεως ασύλου στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά χαμηλό·

— τα διαθέσιμα στην Ελλάδα ένδικα βοηθήματα είναι ανεπαρκή και οι προϋποθέσεις ασκήσεώς τους είναι εξαιρετικά δυσχερείς·

— οι συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα δεν είναι κατάλληλες: είτε οι αιτούντες κρατούνται σε ακατάλληλες συνθήκες είτε διαβιώνουν στο ύπαιθρο σε συνθήκες ένδειας, χωρίς στέγη και τροφή.

45 Το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) έκρινε ότι δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη κινδύνου επαναπροωθήσεως από την Ελλάδα στο Αφγανιστάν και στην Τουρκία όσον αφορά τα άτομα που απελαύνονται βάσει του κανονισμού 343/2003, πλην όμως η κρίση αυτή αμφισβητείται από τον εκκαλούντα της κύριας δίκης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

46 Ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), ο Secretary of State δέχθηκε ότι «χωρεί επίκληση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προστατεύει ο Χάρτης κατά του Ηνωμένου Βασιλείου και […] ότι το Administrative Court υπέπεσε σε πλάνη αποφαινόμενο το αντίθετο». Κατά τον Secretary of State, ο Χάρτης απλώς επιβεβαιώνει δικαιώματα που αποτελούν ήδη αναπόσπαστο μέρος του δικαίου της Ένωσης και δεν παράγει νέα δικαιώματα. Πάντως, ο Secretary of State υποστήριξε ότι κακώς έκρινε το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) ότι όφειλε [εκείνος] να λάβει υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης κατά την εκ μέρους του άσκηση της διακριτικής ευχέρειας που του παρέχεται βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 342/2003. Κατά τον Secretary of State, η διακριτική ευχέρεια αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

47 Επικουρικώς, ο Secretary of State υποστήριξε ότι η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης δεν τον υποχρεώνει να λάβει υπόψη αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι, σε περίπτωση εκ νέου μεταφοράς του εκκαλούντος στην Ελλάδα, υφίσταται σοβαρός κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων που του αναγνωρίζονται βάσει του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, η εν γένει οικονομία του κανονισμού 343/2003 του παρέχει τη δυνατότητα να στηριχθεί στο αμάχητο τεκμήριο ότι η Ελλάδα (και κάθε κράτος μέλος) θα τηρήσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης.

48 Τέλος, ο εκκαλών της κύριας δίκης υποστήριξε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι η προστασία που του παρέχεται βάσει του Χάρτη είναι υπέρτερη αυτής την οποία εγγυάται, μεταξύ άλλων, το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, στοιχείο το οποίο θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια διαφορετική έκβαση της υπό κρίση υποθέσεως.

49 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Ιουλίου 2010, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να αποφανθεί επί της εφέσεως, έπρεπε να λάβει θέση επί ορισμένων ζητημάτων του δικαίου της Ένωσης.

50 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά το άρθρο 6 [ΣΛΕΕ] και/ή το άρθρο 51 του [Χάρτη], απόφαση κράτους μέλους ληφθείσα δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 [...] σχετικά με την εξέταση ή όχι αιτήσεως χορηγήσεως ασύλου η οποία δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά του βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

2) Τηρεί κράτος μέλος την υποχρέωσή του περί σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 1, 4, 18, 19, παράγραφος 2, και 47 του Χάρτη) σε περίπτωση κατά την οποία απελαύνει αιτούντα άσυλο προς το κράτος μέλος που ορίζεται, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, [του κανονισμού 343/2003,] ως υπεύθυνο, σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού [αυτού], ανεξάρτητα από την κατάσταση που επικρατεί στο υπεύθυνο κράτος μέλος;

3) Ειδικότερα, είναι συμβατή με την υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος i) σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα που αντλεί ο αιτών από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και/ή ii) τηρεί τις ελάχιστες προδιαγραφές που επιβάλλουν οι οδηγίες 2003/9 [...], 2004/83 [...] και 2005/85 [...];

4) Επικουρικώς, υποχρεούται κράτος μέλος, βάσει της νομοθεσίας/του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και σε τέτοια περίπτωση υπό ποιες προϋποθέσεις, να κάνει χρήση της αρμοδιότητας που του ανατίθεται βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού [343/2003], να εξετάζει αίτηση ασύλου και να καθίσταται συναφώς υπεύθυνο, εάν η μεταφορά του [αιτούντος άσυλο] προς το υπεύθυνο κράτος μέλος τον εκθέτει σε κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του, ειδικότερα δε των προβλεπομένων από τα άρθρα 1, 4, 18, 19, παράγραφος 2, και/ή 47 του Χάρτη, και/ή σε κίνδυνο μη τηρήσεως στην περίπτωσή του των ελάχιστων προδιαγραφών που προβλέπουν οι οδηγίες [2003/9, 2004/83 και 2005/85];

5) Είναι η προστασία που παρέχεται δυνάμει των γενικών αρχών του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ειδικότερα, δυνάμει των άρθρων 1, 18 και 47 του Χάρτη σε πρόσωπο ως προς το οποίο έχει εφαρμογή ο κανονισμός [343/2003] ευρύτερη από την προστασία που παρέχει το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ;

6) Είναι συμβατή με τα δικαιώματα που προστατεύονται βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη διάταξη εθνικού δικαίου κατά την οποία τα δικαστήρια, προκειμένου να αποφασίσουν αν πρόσωπο μπορεί νομίμως να μεταφερθεί σε άλλο κράτος μέλος βάσει του κανονισμού [343/2003], υποχρεούνται να εξομοιώσουν το κράτος μέλος αυτό με κράτος στο οποίο δεν θα παραβιασθούν τα δικαιώματα που αντλεί ο αιτών από την ΕΣΔΑ ή τα δικαιώματα που του αναγνωρίζονται βάσει της Συμβάσεως της Γενεύης και [του Πρωτοκόλλου του 1967], λόγω μεταφοράς του σε άλλο κράτος;

7) Καθόσον τα προηγούμενα ερωτήματα αφορούν υποχρεώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, διαφοροποιείται η απάντηση στα ερωτήματα 2 έως 6 λαμβανομένου υπόψη του Πρωτοκόλλου (αριθ. 30);»

Η υπόθεση C-493/10

51 Η υπόθεση αυτή αφορά πέντε προσφεύγοντες, μεταξύ των οποίων δεν υφίσταται σχέση και οι οποίοι κατάγονται από το Αφγανιστάν, το Ιράν και την Αλγερία. Όλοι είχαν διέλθει από την ελληνική επικράτεια όπου και είχαν συλληφθεί λόγω παράνομης εισόδου στη χώρα. Εν συνεχεία μετέβησαν στην Ιρλανδία όπου και ζήτησαν άσυλο. Τρεις εκ των προσφευγόντων της κύριας δίκης υπέβαλαν την αίτηση χωρίς να δηλώσουν ότι είχαν προηγουμένως βρεθεί σε ελληνικό έδαφος, ενώ οι υπόλοιποι δύο το παραδέχθηκαν. Βάσει του συστήματος Eurodac επιβεβαιώθηκε ότι άπαντες οι προσφεύγοντες είχαν ήδη εισέλθει στην ελληνική επικράτεια, κανείς όμως από αυτούς δεν υπέβαλε στην Ελλάδα αίτηση ασύλου.

52 Άπαντες οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης αντιτίθενται στο ενδεχόμενο επιστροφής τους στην Ελλάδα. Όπως προκύπτει από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου, δεν υποστηρίχθηκε ότι η μεταφορά των προσφευγόντων της κύριας δίκης προς την Ελλάδα βάσει του κανονισμού 343/2003 αντιβαίνει στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ λόγω κινδύνου επαναπροωθήσεως, αλυσιδωτής επαναπροωθήσεως, απάνθρωπης μεταχειρίσεως ή διακοπής της εξετάσεως των σχετικών αιτήσεων ασύλου. Επίσης, δεν

υποστηρίχθηκε ότι η μεταφορά αυτή αντιβαίνει σε οποιοδήποτε άλλο άρθρο της ΕΣΔΑ. Οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης διατείνονται ότι οι διαδικασίες και οι συνθήκες για τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα δεν είναι ικανοποιητικές και ότι, ως εκ τούτου, η Ιρλανδία υποχρεούται να ασκήσει τη διακριτική ευχέρεια που της παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, αναλαμβάνοντας την ευθύνη να εξετάσει τις αιτήσεις τους για τη χορήγηση ασύλου και να αποφανθεί επ' αυτών.

53 Υπό τις συνθήκες αυτές, το High Court αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Υποχρεούται το κράτος μέλος το οποίο προβαίνει στη μεταφορά, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 [...] να ελέγχει τη συμμόρφωση του κράτους μέλους προορισμού προς το άρθρο 18 του Χάρτη [...], τις οδηγίες 2003/9/ΕΚ, 2004/83/ΕΚ και 2005/85/ΕΚ [...] και προς τον κανονισμό (ΕΚ) 343/2003;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως και εφόσον κριθεί ότι το κράτος μέλος προορισμού δεν έχει συμμορφωθεί προς μία ή πλείονες από τις ως άνω διατάξεις, οφείλει το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά να αναλάβει την ευθύνη για την εξέταση της αιτήσεως, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 [...];»

54 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2011, αποφασίσθηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-411/10 και C-493/10 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος στην υπόθεση C-411/10

55 Με το πρώτο ερώτημά του στην υπόθεση C-411/10, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ερωτά, κατ' ουσίαν, αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 6 ΣΛΕΕ και/ή του άρθρου 51 του Χάρτη, η απόφαση την οποία λαμβάνει κράτος μέλος βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 σχετικά με το αν θα εξετάσει ή όχι αίτηση χορηγήσεως ασύλου για την οποία το κράτος μέλος αυτό δεν είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού αυτού.

Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

56 Ο N. S., η Equality and Human Rights Commission (EHRC), η Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK), ο United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), η Γαλλική, η Ολλανδική, η Αυστριακή και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, φρονούν ότι απόφαση ληφθείσα βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

57 Ο N. S. επισημαίνει συναφώς ότι η χρήση της δυνατότητας που προβλέπει η διάταξη αυτή δεν ευνοεί οπωσδήποτε τον αιτούντα, στοιχείο το οποίο εξηγεί το ότι, στην από 6 Ιουνίου 2007 έκθεσή της περί αξιολογήσεως του συστήματος του Δουβλίνου [COM (2007) 299 τελικό], η Επιτροπή πρότεινε η άσκηση της διακριτικής ευχέρειας που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 να προϋποθέτει τη συγκατάθεση του αιτούντος άσυλο.

58 Κατά την Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) και τη Γαλλική Κυβέρνηση, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα που παρέχεται βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 δικαιολογείται από το ότι ο κανονισμός αυτός σκοπεί στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η άσκηση δε της προβλεπόμενης από τη διάταξη αυτή διακριτικής ευχέρειας ενδέχεται να είναι αναγκαία.

59 Η Φινλανδική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ο κανονισμός 343/2003 είναι μέρος συνόλου κανόνων οι οποίοι αποτελούν σύστημα.

60 Κατά την Επιτροπή, σε περίπτωση κατά την οποία βάσει κανονισμού παρέχεται εξουσία εκτιμήσεως σε κράτος μέλος, αυτό πρέπει να την ασκεί τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης (αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1989, 5/88, Wachauf, Συλλογή 1989, σ. 2609, της 4ης Μαρτίου 2010, C-578/08, Chakroun, Συλλογή 2010, σ. I-1839, και της 5ης Οκτωβρίου 2010, C-400/10 PPU, McB., Συλλογή 2010, σ. I-8965). Η Επιτροπή επισημαίνει ότι απόφαση την οποία λαμβάνει κράτος μέλος βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 έχει συνέπειες για το κράτος αυτό, το οποίο υπέχει τις διαδικαστικής φύσεως υποχρεώσεις της Ένωσης και δεσμεύεται από τις οδηγίες.

61 Η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Βελγική και η Ιταλική Κυβέρνηση φρονούν, αντιθέτως, ότι μια τέτοια απόφαση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Τα προβαλλόμενα επιχειρήματα αφορούν τη σαφήνεια του κειμένου, κατά το οποίο πρόκειται για δυνατότητα, τη μνεία ρήτρας «κυριαρχίας» ή «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας» στα έγγραφα της Επιτροπής, τον λόγο υπάρξεως τέτοιας ρήτρας, δηλαδή τους ανθρωπιστικούς λόγους, και, τέλος, τη λογική του συστήματος το οποίο καθιέρωσε ο κανονισμός 343/2003.

62 Το Ηνωμένο Βασίλειο επισημαίνει ότι μια ρήτρα κυριαρχίας δεν συνιστά παρέκκλιση κατά την έννοια της αποφάσεως της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, ERT (Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 43). Επισημαίνει επίσης ότι το γεγονός ότι η χρήση της ρήτρας αυτής δεν συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δεν συνεπάγεται ότι τα κράτη

μέλη παραβλέπουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, δεδομένου ότι δεσμεύονται από τη Σύμβαση της Γενεύης και από την ΕΣΔΑ. Η Βελγική Κυβέρνηση επισημαίνει, όμως, ότι η εκτέλεση της αποφάσεως περί μεταφοράς του αιτούντος άσυλο συνεπάγεται την εφαρμογή του κανονισμού 343/2003 και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 ΣΛΕΕ και του Χάρτη.

63 Κατά την Τσεχική Κυβέρνηση, η απόφαση κράτους μέλους εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης οσάκις το κράτος αυτό κάνει χρήση της ρήτρας κυριαρχίας, όχι όμως σε περίπτωση κατά την οποία δεν ασκεί τη διακριτική ευχέρεια αυτή.

Απάντηση του Δικαστηρίου

64 Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη προβλέπει ότι οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνο σε περίπτωση κατά την οποία αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.

65 Από την εξέταση του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 συνάγεται ότι με τη διάταξη αυτή παρέχεται στα κράτη μέλη εξουσία εκτιμήσεως, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου που προβλέπει η Συνθήκη ΣΛΕΕ και θέσπισε ο νομοθέτης της Ένωσης.

66 Όπως επισήμανε η Επιτροπή, τα κράτη μέλη πρέπει να ασκούν αυτήν την εξουσία εκτιμήσεως τηρώντας τις λοιπές διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

67 Επιπλέον, από το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 προκύπτει ότι η παρέκκλιση από την αρχή την οποία θέτει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού έχει συγκεκριμένες συνέπειες τις οποίες προβλέπει ο κανονισμός αυτός. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το κράτος μέλος που λαμβάνει την απόφαση να εξετάσει το ίδιο αίτηση ασύλου καθίσταται υπεύθυνο κράτος μέλος κατά την έννοια του κανονισμού 343/2003 και υποχρεούται, ενδεχομένως, να ενημερώσει το έτερο ή τα λοιπά κράτη μέλη τα οποία αφορά η αίτηση ασύλου.

68 Τα στοιχεία αυτά ενισχύουν την ερμηνεία κατά την οποία η εξουσία εκτιμήσεως που παρέχεται στα κράτη μέλη βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 εντάσσεται στους προβλεπόμενους από τον κανονισμό αυτό μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου και, ως εκ τούτου, αποτελεί κατ' ανάγκη στοιχείο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι κράτος μέλος που ασκεί αυτήν την εξουσία εκτιμήσεως θέτει σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

69 Ως εκ τούτου, στο πρώτο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η απόφαση την οποία λαμβάνει κράτος μέλος βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003 σχετικά με το αν θα εξετάσει ή όχι αίτηση χορηγήσεως ασύλου, για την οποία το κράτος μέλος αυτό δεν είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού αυτού, συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 6 ΣΛΕΕ και/ή του άρθρου 51 του Χάρτη.

Επί του δευτέρου, του τρίτου, του τετάρτου και του έκτου ερωτήματος στην υπόθεση C-411/10 και επί των δύο ερωτημάτων στην υπόθεση C-493/10

70 Με το δεύτερο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10 και το πρώτο ερώτημα στην υπόθεση C-493/10, τα αιτούντα δικαστήρια ερωτούν, κατ' ουσίαν, εάν το κράτος μέλος που πρέπει να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος άσυλο προς το κράτος μέλος το οποίο ορίζεται ως υπεύθυνο βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 343/2003 οφείλει να ελέγξει αν το δεύτερο αυτό κράτος μέλος σέβεται τα θεμελιώδη

δικαιώματα της Ένωσης και τηρεί τις οδηγίες 2003/9, 2004/83 και 2005/85, καθώς και τον κανονισμό 343/2003.

71 Με το τρίτο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, την οποία υπέχει το κράτος μέλος το οποίο πρέπει να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος άσυλο, αποκλείει την εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το υπεύθυνο κράτος σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα που παρέχονται στον αιτούντα βάσει του δικαίου της Ένωσης και/ή τηρεί τις ελάχιστες προδιαγραφές και απαιτήσεις που θέτουν οι προμνημονευθείσες οδηγίες.

72 Με το τέταρτο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10 και το δεύτερο ερώτημα στην υπόθεση C-493/10, τα αιτούντα δικαστήρια ερωτούν κατ' ουσίαν αν, σε περίπτωση κατά την οποία διαπιστωθεί ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, το κράτος μέλος που πρέπει να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος άσυλο υποχρεούται να εξετάσει την αίτηση ασύλου βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003.

73 Τέλος, με το έκτο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ερωτά, κατ' ουσίαν, αν είναι συμβατή με τα δικαιώματα που προστατεύονται βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη διάταξη εθνικού δικαίου κατά την οποία τα δικαστήρια, προκειμένου να αποφανθούν αν πρόσωπο μπορεί νομίμως να απελαθεί σε άλλο κράτος μέλος, βάσει του κανονισμού 343/2003, υποχρεούνται να εξομοιώσουν το κράτος μέλος αυτό με «ασφαλές κράτος».

74 Τα ερωτήματα αυτά πρέπει να εξετασθούν από κοινού.

75 Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου βασίζεται στην πλήρη και συνολική εφαρμογή της Συμβάσεως της Γενεύης και στη διασφάλιση ότι κανείς δεν θα αποστέλλεται σε χώρα όπου υπάρχει κίνδυνος να διωχθεί εκ νέου. Η τήρηση της Συμβάσεως της Γενεύης και του Πρωτοκόλλου του 1967 προβλέπεται από το άρθρο 18 του Χάρτη και το άρθρο 78 ΣΛΕΕ (βλ. αποφάσεις της 2ας Μαρτίου 2010, C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08, Salahadin Abdulla κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-1493, σκέψη 53, και της 17ης Ιουνίου 2010, C-31/09, Bolbol, Συλλογή 2010, σ. I-5539, σκέψη 38).

76 Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 15 της παρούσας αποφάσεως, με τους διάφορους κανονισμούς και οδηγίες που έχουν εφαρμογή στις υποθέσεις των κυρίων δικών προβλέπεται η συμμόρφωση προς τα θεμελιώδη δικαιώματα και η τήρηση των αρχών που αναγνωρίζονται βάσει του Χάρτη.

77 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μην ερμηνεύουν νομοθέτημα του παράγωγου δικαίου κατά τρόπο αντίθετο προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που προασπίζει η έννομη τάξη της Ένωσης ή προς τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης (βλ., σχετικώς, αποφάσεις της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-101/01, Lindqvist, Συλλογή 2003, σ. I-12971, σκέψη 87, και της 26ης Ιουνίου 2007, C-305/05, Ordre des barreaux francophones et germanophone κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-5305, σκέψη 28).

78 Από την εξέταση των νομοθετημάτων που αποτελούν το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου προκύπτει ότι το σύστημα αυτό εντάσσεται σε πλαίσιο εκ του οποίου ευλόγως συνάγεται ότι το σύνολο των κρατών που μετέχουν σε αυτό, είτε πρόκειται για κράτη μέλη είτε για τρίτα κράτη, σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, περιλαμβανομένων αυτών τα οποία στηρίζονται στη Σύμβαση της Γενεύης, στο Πρωτόκολλο του 1967 και στην ΕΣΔΑ, και ότι είναι δυνατή συναφώς η ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών.

79 Λαμβάνοντας ακριβώς υπόψη την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ο νομοθέτης της Ένωσης εξέδωσε τον κανονισμό 343/2003 και σύναψε τις συμβάσεις που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 24 έως 26 της παρούσας αποφάσεως προκειμένου να εξορθολογίσει την εξέταση των αιτήσεων ασύλου και να αποτρέψει τη συμφόρηση του συστήματος την οποία θα προκαλούσε η υποχρέωση των αρχών των κρατών να εξετάζουν πλείονες αιτήσεις του ιδίου αιτούντος, να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αποτρέψει το forum shopping, έχοντας ως κοινό για τα νομοθετήματα αυτά κύριο σκοπό την επιτάχυνση της εξετάσεως των αιτήσεων προς το συμφέρον τόσο των αιτούντων άσυλο όσο και των μετεχόντων κρατών.

80 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να τεκμαίρεται ότι η μεταχείριση των αιτούντων άσυλο σε κάθε κράτος μέλος είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Χάρτη, τη Σύμβαση της Γενεύης και την ΕΣΔΑ.

81 Δεν αποκλείεται, πάντως, το σύστημα να αντιμετωπίζει στην πράξη σοβαρές δυσλειτουργίες εντός ορισμένου κράτους μέλους, οπότε οι αιτούντες άσυλο διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο, σε περίπτωση μεταφοράς σε αυτό το κράτος μέλος, να τύχουν μεταχειρίσεως αντίθετης προς τα θεμελιώδη δικαιώματά τους.

82 Εντούτοις, από το ανωτέρω δεν συνάγεται ότι οποιαδήποτε προσβολή, εκ μέρους του υπεύθυνου κράτους μέλους, θεμελιώδους δικαιώματος θίγει τις υποχρεώσεις των λοιπών κρατών μελών περί τηρήσεως των διατάξεων του κανονισμού 343/2003.

83 Συγκεκριμένα, πρόκειται για τον λόγο υπάρξεως της Ένωσης και για την υλοποίηση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και ειδικότερα του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, το οποίο στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στο τεκμήριο ότι τα λοιπά κράτη μέλη τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα.

84 Επιπλέον, θα ήταν αντίθετο προς τους σκοπούς και το σύστημα του κανονισμού 343/2003 να γίνει δεκτό ότι η παραμικρή παραβίαση των οδηγιών 2003/9, 2004/83 ή 2005/85 αρκεί για να παρακωλύσει κάθε μεταφορά αιτούντος άσυλο προς το καταρχήν αρμόδιο κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, ο κανονισμός 343/2003, θέτοντας τεκμήριο ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντος άσυλο θα γίνουν σεβαστά στο κράτος μέλος που είναι καταρχήν αρμόδιο να επιληφθεί της αιτήσεως, σκοπεί, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από τα σημεία 124 και 125 των προτάσεων επί της υποθέσεως 411/10, στην υιοθέτηση μιας σαφούς και πρακτικής μεθόδου που θα καθιστά δυνατό τον ταχύ προσδιορισμό του αρμόδιου να επιληφθεί αιτήσεως ασύλου κράτους μέλους. Ο κανονισμός 343/2003 προβλέπει για τον σκοπό αυτό ότι για κάθε αίτηση ασύλου που υποβάλλεται εντός της Ένωσης αρμόδιο είναι ένα μόνον κράτος μέλος, το οποίο προσδιορίζεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

85 Εάν, όμως, οποιαδήποτε παράβαση μεμονωμένων διατάξεων των οδηγιών 2003/9, 2004/83 και 2005/85 από το αρμόδιο κράτος μέλος είχε ως συνέπεια να παρακωλύει το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος προς το πρώτο αυτό κράτος μέλος, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να προστεθεί στα κριτήρια προσδιορισμού του αρμόδιου κράτους μέλους που παρατίθενται στο κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού 343/2003 επιπλέον κριτήριο αποκλεισμού, βάσει του οποίου ήσσονος σημασίας παραβάσεις των διατάξεων των προμνημονευθεισών οδηγιών, εντός ορισμένου κράτους, θα μπορούσαν να απαλλάξουν αυτό το κράτος από τις υποχρεώσεις που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός. Μια τέτοια συνέπεια θα καθιστούσε άνευ ουσίας τις εν λόγω υποχρεώσεις και θα έθετε σε κίνδυνο την επίτευξη του σκοπού του ταχέος προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο να επιληφθεί αιτήσεως ασύλου η οποία έχει υποβληθεί εντός της Ένωσης.

86 Αντιθέτως, σε περίπτωση κατά την οποία υφίσταται σοβαρός κίνδυνος συστημικών πλημμελειών όσον αφορά τη διαδικασία χορηγήσεως ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο υπεύθυνο κράτος μέλος, συνεπαγόμενος την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, των αιτούντων άσυλο που μεταφέρονται στην επικράτεια αυτού του κράτους μέλους, η μεταφορά αυτή αντιβαίνει στην εν λόγω διάταξη.

87 Όσον αφορά την κατάσταση στην Ελλάδα, οι διάδικοι που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο δεν αμφισβητούν ότι αυτό το κράτος μέλος απετέλεσε, κατά το 2010 την πύλη εισόδου στο έδαφος της Ένωσης για ποσοστό περίπου 90 % των παρανόμων μεταναστών, οπότε το βάρος που φέρει το εν λόγω κράτος μέλος εξαιτίας της εισροής αυτής είναι δυσανάλογο σε σχέση με αυτό των λοιπών κρατών μελών, και ότι οι ελληνικές αρχές αδυνατούν πρακτικά να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή. Η Ελληνική Δημοκρατία επισήμανε ότι τα κράτη μέλη δεν δέχθηκαν την πρόταση της Επιτροπής περί αναστολής της εφαρμογής του κανονισμού 343/2003 και περί τροποποιήσεως του εν λόγω κανονισμού προς την κατεύθυνση της αμβλύνσεως της σημασίας του κριτηρίου της αρχικής εισόδου.

88 Σε περίπτωση ανάλογη αυτών που αφορούν οι υποθέσεις των κυρίων δικών και συγκεκριμένα στην περίπτωση της μεταφοράς, τον Ιούνιο του 2009, αιτούντος άσυλο προς την Ελλάδα, δηλαδή το υπεύθυνο κράτος μέλος κατά την έννοια του κανονισμού 343/2003, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, αφενός μεν εκθέτοντας τον αιτούντα στους κινδύνους που ενέχουν οι πλημμέλειες της διαδικασίας ασύλου στην Ελλάδα, καθόσον οι βελγικές αρχές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι δεν υπήρχε καμία εγγύηση για το ότι οι ελληνικές αρχές θα εξέταζαν ουσιαστικά την οικεία αίτηση ασύλου, αφετέρου δε εκθέτοντας μετά λόγου γνώσεως τον αιτούντα σε συνθήκες κρατήσεως και διαβιώσεως που συνιστούν εξευτελιστική μεταχείριση (ΕΔΔΑ, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2011, M. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη *Recueil des arrêts et décisions*, §§ 358, 360 και 367).

89 Το εύρος της εκτιθέμενης στην απόφαση αυτή προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων καταδεικνύει ότι, κατά τον χρόνο μεταφοράς του αιτούντος M. S. S., υφίστατο στην Ελλάδα συστημική δυσλειτουργία όσον αφορά τη διαδικασία χορηγήσεως ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο.

90 Για να κρίνει αν είχε αποδειχθεί επαρκώς η ύπαρξη των κινδύνων που διέτρεχε ο αιτών άσυλο στην υπόθεση εκείνη, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έλαβε υπόψη τις τακτικές και συγκλίνουσες μεταξύ τους εκθέσεις διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων, όπου γινόταν λόγος για τις πρακτικές δυσχέρειες εφαρμογής του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου στην Ελλάδα, τις επιστολές τις οποίες είχε αποστείλει η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους

πρόσφυγες (HCR) στον αρμόδιο Βέλγο υπουργό, καθώς και τις εκθέσεις της Επιτροπής περί αξιολογήσεως του συστήματος του Δουβλίνου και τις προτάσεις αναθεωρήσεως του κανονισμού 343/2003 με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος αυτού και της ουσιαστικής προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων (προπαρατεθείσα απόφαση M. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, §§ 347 έως 350).

91 Επομένως, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν η Βελγική, η Ιταλική και η Πολωνική Κυβέρνηση, περί του ότι τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα για να διακριβώσουν αν το υπεύθυνο κράτος μέλος σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και, ως εκ τούτου, να εκτιμήσουν τους πραγματικούς κινδύνους που διατρέχει ο αιτών άσυλο σε περίπτωση μεταφοράς προς αυτό το κράτος μέλος, στοιχεία όπως αυτά που παρέθεσε στην απόφασή του το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθιστούν δυνατό στα κράτη μέλη να αξιολογούν τη λειτουργία του συστήματος ασύλου στο υπεύθυνο κράτος μέλος και, συνακόλουθα, τους κινδύνους αυτούς.

92 Επιβάλλεται να επισημανθεί η σημασία των εκθέσεων της Επιτροπής και των προτάσεών της περί τροποποιήσεων του κανονισμού 343/2003, των οποίων την ύπαρξη δεν είναι δυνατόν να αγνοεί το κράτος μέλος που πρέπει να προβεί στη μεταφορά δεδομένης της συμμετοχής του στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο καταλέγεται μεταξύ των αποδεκτών των εγγράφων αυτών.

93 Εξάλλου, κατά το άρθρο 80 ΣΛΕΕ, η πολιτική περί ασύλου και η εφαρμογή της διέπεται από την αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, σε οικονομικό επίσης επίπεδο. Η οδηγία 2001/55 αποτελεί παράδειγμα της αλληλεγγύης αυτής, πλην όμως, όπως επισημάνθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι μηχανισμοί αλληλεγγύης τους οποίους προβλέπει μπορούν να τύχουν εφαρμογής μόνο σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, δηλαδή στην περίπτωση της μαζικής εισροής εκτοπισθέντων.

94 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι σε περιπτώσεις όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις των κυρίων δικών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εκ μέρους της Ένωσης και των κρατών μελών τήρηση των υποχρεώσεών τους σχετικά με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο, απόκειται στα κράτη μέλη, περιλαμβανομένων και των εθνικών δικαστηρίων, να μη μεταφέρουν αιτούντα άσυλο προς το «υπεύθυνο κράτος μέλος», κατά την έννοια του κανονισμού 343/2003, οσάκις είναι αδύνατο να αγνοούν ότι οι συστημικές πλημμέλειες όσον αφορά τη διαδικασία χορηγήσεως ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος αυτό αποτελούν σοβαρούς και αποδεδειγμένους λόγους που να πείθουν ότι ο αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.

95 Όσον αφορά το ζήτημα αν το κράτος μέλος το οποίο δεν δύναται να προβεί σε μεταφορά του αιτούντος άσυλο προς το προσδιοριζόμενο ως «υπεύθυνο» κράτος μέλος, σύμφωνα με τον κανονισμό 343/2003, οφείλει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι το κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού αυτού θέτει ορισμένα κριτήρια και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, τα κριτήρια αυτά εφαρμόζονται σύμφωνα με τη σειρά με την οποία παρατίθενται στο εν λόγω κεφάλαιο.

96 Με την επιφύλαξη της δυνατότητας του κράτους μέλους που πρέπει να προβεί στη μεταφορά να εξετάσει το ίδιο την αίτηση που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, η αδυναμία μεταφοράς αιτούντος στην Ελλάδα, οσάκις το κράτος αυτό προσδιορίζεται ως το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του εν λόγω κανονισμού υποχρεώνει το κράτος μέλος που όφειλε να προβεί στη μεταφορά αυτή να συνεχίσει την εξέταση των κριτηρίων του ως άνω κεφαλαίου για να διακριβώσει αν κάποιο από τα επόμενα κριτήρια καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό άλλου κράτους μέλους ως υπεύθυνου για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου.

97 Σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού 343/2003, σε περίπτωση κατά την οποία δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί το κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου βάσει των κριτηρίων που διαλαμβάνονται στον κανονισμό αυτόν, υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου.

98 Πάντως, το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο πρέπει να μεριμνά ώστε να μην επιδεινώσει κατάσταση τυχόν προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων αυτού του αιτούντος ακολουθώντας διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους μη εύλογης χρονικής διάρκειας. Εφόσον παρίσταται ανάγκη, οφείλει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003.

99 Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 131 των προτάσεών της, εφαρμογή του κανονισμού 343/2003 βάσει αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το κράτος μέλος που είναι καταρχήν αρμόδιο να εξετάσει την αίτηση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντος άσυλο αντιβαίνει στην υποχρέωση των κρατών μελών να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τον κανονισμό 343/2003 κατά τρόπο σύμφωνο με τα θεμελιώδη δικαιώματα.

100 Επιπλέον, όπως επισήμανε ο N. S., εάν γινόταν δεκτό ότι ο κανονισμός 343/2003 επιβάλλει αμάχητο τεκμήριο σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τότε θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι θέτει ο ίδιος εν αμφιβόλω τις εγγυήσεις που σκοπούν στον εκ μέρους της Ένωσης και των κρατών μελών σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

101 Τούτο θα ίσχυε, ιδίως, στην περίπτωση διατάξεως προβλέπουσας ότι ορισμένα κράτη είναι «ασφαλή» όσον αφορά τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, εάν η διάταξη αυτή ερμηνευόταν υπό την έννοια ότι αποτελεί αμάχητο τεκμήριο που απαγορεύει την οποιαδήποτε περί του αντιθέτου απόδειξη.

102 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι το άρθρο 36 της οδηγίας 2005/85, σχετικά με την έννοια της ασφαλούς ευρωπαϊκής τρίτης χώρας, προβλέπει, στην παράγραφό του 2, στοιχεία α΄ και γ΄, ότι τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί «ασφαλής τρίτη χώρα» μόνον σε περίπτωση κατά την οποία όχι μόνον έχει κυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης και την ΕΣΔΑ, αλλά και τηρεί τις διατάξεις τους.

103 Η διατύπωση αυτή δηλώνει ότι η κύρωση απλώς των συμβάσεων αυτών από κράτος δεν συνεπάγεται την εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου περί τηρήσεως των συμβάσεων αυτών από το εν λόγω κράτος. Η ίδια αρχή ισχύει τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα τρίτα κράτη.

104 Υπό τις συνθήκες αυτές, το τεκμήριο, το οποίο διαπιστώθηκε στη σκέψη 80 της παρούσας αποφάσεως και το οποίο διέπει τη σχετική με το ζήτημα νομοθεσία, περί του ότι οι αιτούντες άσυλο θα τύχουν μεταχειρίσεως σύμφωνης με τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να θεωρηθεί μαχητό.

105 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει την εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το κράτος μέλος το οποίο ορίζεται ως υπεύθυνο βάσει του κανονισμού 343/2003 σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης.

106 Το άρθρο 4 του Χάρτη έχει την έννοια ότι απόκειται στα κράτη μέλη, περιλαμβανομένων και των εθνικών δικαστηρίων, να μη μεταφέρουν αιτούντα άσυλο προς το «υπεύθυνο κράτος μέλος», κατά την έννοια του κανονισμού 343/2003, οσάκις είναι αδύνατο να αγνοούν ότι οι συστημικές πλημμέλειες όσον αφορά τη διαδικασία χορηγήσεως ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος αυτό αποτελούν σοβαρούς και αποδεδειγμένους λόγους που να πείθουν ότι ο αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

107 Με την επιφύλαξη της δυνατότητας του κράτους μέλους που πρέπει να προβεί στη μεταφορά να εξετάσει το ίδιο την αίτηση που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, η αδυναμία μεταφοράς αιτούντος προς άλλο κράτος της Ένωσης, οσάκις το κράτος αυτό προσδιορίζεται ως το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του εν λόγω κανονισμού υποχρεώνει το κράτος μέλος που όφειλε να προβεί στη μεταφορά αυτή να συνεχίσει την εξέταση των κριτηρίων του ως άνω κεφαλαίου για να διακριβώσει αν κάποιο από τα επόμενα κριτήρια καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό άλλου κράτους μέλους ως υπεύθυνου για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου.

108 Πάντως, το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο πρέπει να μεριμνά ώστε να μην επιδεινώσει κατάσταση τυχόν προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων αυτού του αιτούντος ακολουθώντας διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους μη εύλογης χρονικής διάρκειας. Εφόσον παρίσταται ανάγκη, οφείλει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003.

Επί του πέμπτου ερωτήματος στην υπόθεση C-411/10

109 Με το πέμπτο ερώτημά του στην υπόθεση C-411/10, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η προστασία που παρέχεται βάσει των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, εδικότερα δε βάσει του άρθρου 1, περί ανθρώπινης αξιοπρέπειας, του άρθρου 18 περί δικαιώματος ασύλου, και του άρθρου 47, περί δικαιώματος αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, του Χάρτη, σε πρόσωπο στην περίπτωση του οποίου έχει εφαρμογή ο κανονισμός 343/2003 είναι ευρύτερη από την προστασία που παρέχεται βάσει του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ.

110 Κατά την Επιτροπή, η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να καθιστά δυνατό τον καθορισμό των διατάξεων του Χάρτη των οποίων η παράβαση από το υπεύθυνο κράτος μέλος θα συνεπάγεται δευτερεύουσα ευθύνη του κράτους μέλους που πρέπει να αποφανθεί επί της μεταφοράς.

111 Συγκεκριμένα, μολονότι το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) δεν εξέθεσε ρητώς τους λόγους για τους οποίους η απάντηση στο ερώτημα του ήταν αναγκαία για να αποφανθεί επί της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου συνάγεται ότι η υποβολή του ερωτήματος αυτού οφείλεται πιθανώς στην απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2008, K. R. S κατά Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη *Recueil des arrêts et décisions* και με την οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε απαράδεκτη προσφυγή λόγω παραβάσεως των άρθρων 3 και 13 της ΕΣΔΑ σε περίπτωση κατά την οποία ο προσφεύγων επρόκειτο να μεταφερθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ελλάδα. Ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil

Division), ορισμένοι εκ των διαδίκων υποστήριξαν ότι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων βάσει του Χάρτη είναι ευρύτερη από την παρεχόμενη βάσει της ΕΣΔΑ και ότι το αν ληφθεί υπόψη ο Χάρτης θα έχει ως συνέπεια να γίνει δεκτό το αίτημά τους να μη μεταφερθεί ο εκκαλών της κύριας δίκης στην Ελλάδα.

112 Μετά την έκδοση της αποφάσεως περί αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επανεξέτασε τη θέση του με γνώμονα νέα αποδεικτικά στοιχεία και έκρινε, με την προπαρατεθείσα απόφαση M. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, όχι μόνον ότι η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, λόγω των συνθηκών κρατήσεως και διαβιώσεως του προσφεύγοντος στην Ελλάδα, καθώς και το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ σε συνδυασμό με το προαναφερθέν άρθρο 3, λόγω πλημμελειών της διαδικασίας ασύλου η οποία ακολουθήθηκε στην περίπτωση του προσφεύγοντος, αλλά και ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, για τον λόγο ότι εξέθεσε τον προσφεύγοντα ενώπιον του ΕΔΔΑ σε κινδύνους προκύπτοντες από τις πλημμέλειες της διαδικασίας χορηγήσεως ασύλου στην Ελλάδα και με τις αντίθετες προς το άρθρο αυτό συνθήκες κρατήσεως και διαβιώσεως στην Ελλάδα.

113 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 106 της παρούσας αποφάσεως, κράτος μέλος παραβαίνει το άρθρο 4 του Χάρτη οσάκις μεταφέρει αιτούντα άσυλο στο υπεύθυνο κράτος μέλος, κατά την έννοια του κανονισμού 343/2003, υπό τις συνθήκες που προεκτέθηκαν στη σκέψη 94 της παρούσας αποφάσεως.

114 Από τα άρθρα 1, 18 και 47 του Χάρτη δεν είναι δυνατόν να συναχθεί απάντηση διαφορετική από αυτήν που δόθηκε στο δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και έκτο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10 και στα δύο ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της υποθέσεως C-493/10.

115 Κατά συνέπεια, στο πέμπτο ερώτημα που υποβλήθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως C-411/10 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από τα άρθρα 1, 18 και 47 του Χάρτη δεν είναι δυνατόν να συναχθεί απάντηση διαφορετική από αυτήν που δόθηκε στο δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και έκτο ερώτημα στην υπόθεση C-411/10 και στα δύο ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της υποθέσεως C-493/10.

Επί του εβδόμου ερωτήματος στην υπόθεση C-411/10

116 Με το έβδομο ερώτημά του στην υπόθεση C-411/10, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ερωτά, κατ' ουσίαν, αν, καθόσον τα προηγούμενα ερωτήματα αφορούν υποχρεώσεις που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο, ενδέχεται να διαφοροποιηθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο η απάντηση στα ερωτήματα 2 έως 6 σε περίπτωση κατά την οποία ληφθεί υπόψη το Πρωτόκολλο (αριθ. 30).

117 Όπως υπενθύμισε η EHRC, το ερώτημα αυτό οφείλεται στην άποψη που υποστήριξε ο Secretary of State ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) ότι οι διατάξεις του Χάρτη δεν είναι εφαρμοστέες στο Ηνωμένο Βασίλειο.

118 Μολονότι ο Secretary of State δεν υποστήριξε πλέον την άποψη αυτή και ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του Πρωτοκόλλου (αριθ. 30) προβλέπει ότι ο Χάρτης δεν διευρύνει τη [δυνατότητα] του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή οποιουδήποτε δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Πολωνίας ή του Ηνωμένου Βασιλείου να κρίνει ότι οι νόμοι, οι [πράξεις κανονιστικού περιεχομένου] ή οι διοικητικές διατάξεις, πρακτικές ή δράση της Δημοκρατίας της Πολωνίας ή του Ηνωμένου Βασιλείου δεν είναι συμβατές με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ελευθερίες και αρχές που επιβεβαιώνει.

119 Από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας ιδίως στα σημεία 169 και 170 των προτάσεών της επί της υποθέσεως C-411/10, ότι το εν λόγω πρωτόκολλο δεν θέτει εν αμφιβόλω το εφαρμοστέο του Χάρτη ως προς το Ηνωμένο Βασίλειο ή την Πολωνία, κρίση που ενισχύεται από τις αιτιολογικές σκέψεις του εν λόγω πρωτοκόλλου. Έτσι, κατά την τρίτη αιτιολογική σκέψη του Πρωτοκόλλου (αριθ. 30), το άρθρο 6 ΣΕΕ ορίζει ότι ο Χάρτης πρέπει να εφαρμόζεται και να ερμηνεύεται από τα δικαστήρια της Δημοκρατίας της Πολωνίας και του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τρόπο αυστηρά σύμφωνο με τις επεξηγήσεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο αυτό. Εξάλλου, κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω πρωτοκόλλου, ο Χάρτης [επιβεβαιώνει] τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που αναγνωρίζονται στην Ένωση και τα προβάλλει περισσότερο, αλλά δεν δημιουργεί νέα δικαιώματα και νέες αρχές.

120 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του Πρωτοκόλλου (αριθ. 30) επεξηγεί το άρθρο 51 του Χάρτη, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του δευτέρου, και δεν έχει ως σκοπό την απαλλαγή της Δημοκρατίας της Πολωνίας και του Ηνωμένου Βασιλείου από την υποχρέωση τηρήσεως των διατάξεων του Χάρτη, ούτε σκοπεί να απαγορεύσει σε δικαστήριο ενός από αυτά τα κράτη μέλη να μεριμνά για την τήρηση των διατάξεων αυτών.

121 Δεδομένου ότι τα δικαιώματα τα οποία αφορούν οι υποθέσεις των κυρίων δικών δεν ανήκουν στον τίτλο IV του Χάρτη, παρέλκει η απάντηση επί της ερμηνείας του άρθρου 1, παράγραφος 2, του Πρωτοκόλλου (αριθ. 30).

122 Ως εκ τούτου, στο έβδομο ερώτημα που υποβλήθηκε στην υπόθεση C-411/10 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, καθόσον τα προηγούμενα ερωτήματα αφορούν υποχρεώσεις που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο, η απάντηση στα ερωτήματα 2 έως 6 τα οποία υποβλήθηκαν στην υπόθεση C-411/10 δεν διαφοροποιείται σε περίπτωση κατά την οποία ληφθεί υπόψη το Πρωτόκολλο (αριθ. 30).

Επί των δικαστικών εξόδων

123 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) Η απόφαση την οποία λαμβάνει κράτος μέλος βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον

προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, σχετικά με το αν θα εξετάσει ή όχι αίτηση χορηγήσεως ασύλου, για την οποία το κράτος μέλος αυτό δεν είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού αυτού, συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 6 ΣΛΕΕ και/ή του άρθρου 51 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2) Το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει την εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το κράτος μέλος το οποίο ορίζεται ως υπεύθυνο βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 343/2003 σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει την έννοια ότι απόκειται στα κράτη μέλη, περιλαμβανομένων και των εθνικών δικαστηρίων, να μη μεταφέρουν αιτούντα άσυλο προς το «υπεύθυνο κράτος μέλος», κατά την έννοια του κανονισμού 343/2003, οσάκις είναι αδύνατο να αγνοούν ότι οι συστημικές πλημμέλειες όσον αφορά τη διαδικασία χορηγήσεως ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος αυτό αποτελούν σοβαρούς και αποδεδειγμένους λόγους που να πείθουν ότι ο αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

Με την επιφύλαξη της δυνατότητας του κράτους μέλους που πρέπει να προβεί στη μεταφορά να εξετάσει το ίδιο την αίτηση που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003, η αδυναμία μεταφοράς αιτούντος προς άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οσάκις το κράτος αυτό προσδιορίζεται ως το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του εν λόγω κανονισμού, υποχρεώνει το κράτος μέλος που όφειλε να προβεί στη μεταφορά αυτή να συνεχίσει την εξέταση των κριτηρίων του ως άνω κεφαλαίου για να διακριβώσει αν κάποιο από τα επόμενα κριτήρια καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό άλλου κράτους μέλους ως υπεύθυνου για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου.

Πάντως, το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο πρέπει να μεριμνά ώστε να μην επιδεινώσει κατάσταση τυχόν προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων αυτού του αιτούντος ακολουθώντας διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους μη εύλογης χρονικής διάρκειας. Εφόσον παρίσταται ανάγκη, οφείλει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 343/2003.

3) Από τα άρθρα 1, 18 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι δυνατόν να συναχθεί διαφορετική απάντηση.

4) Καθόσον τα προηγούμενα ερωτήματα αφορούν υποχρεώσεις που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, η απάντηση στα ερωτήματα 2 έως 6 τα οποία υποβλήθηκαν στην υπόθεση C-411/10 δεν διαφοροποιείται σε περίπτωση κατά την οποία ληφθεί υπόψη το Πρωτόκολλο (αριθ. 30), περί της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Πολωνίας και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

(υπογραφές)